

***Selenothrips rubrocinctus* – нов неприятел, включен в списъка за предупреждения на Европейската и средиземноморска организация за растителна защита**

Европейската и средиземноморска организация за растителна защита (European plant protection organization - EPPO), през юни 2022 г., включи в списъка си за предупреждения (EPPO Alert List)¹ нов неприятел - *Selenothrips rubrocinctus*, който вреди по голям брой овощни култури и лозя, декоративни дървета и храсти.

Selenothrips rubrocinctus

Ляво-мъжки индивид, Дясно-женски индивид

Selenothrips rubrocinctus (червоолентов трипс или какаов трипс) принадлежи към разред Thysanoptera (трипси), семейство Thripidae (трипиди), род *Selenothrips*. Неприятелят е единствен вид от този род.

Selenothrips rubrocinctus е включен в списъка за предупреждения на EPPO във връзка с появата му на територията на Италия и щетите, които нанася по голям брой растителни видове.

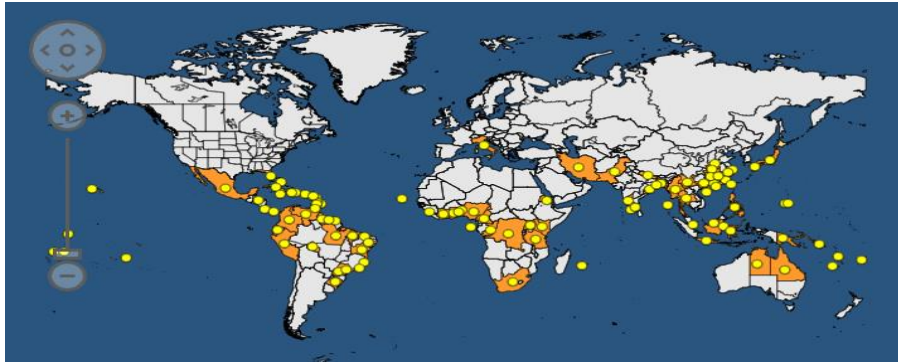
Видът се среща и под следните синоними: *Brachyurothrips indicus* Bagnall, *Heliiothrips rubrocinctus* Giard, *Heliiothrips (Selenothrips) decolor* Karny, *Heliiothrips (Selenothrips) mendax* Schmutz, *Physopus rubrocincta* Giard.

Географско разпространение

Предполага се, че неприятелят *Selenothrips rubrocinctus* произхожда от северната част на Южна Америка или Африка. Към настоящия момент *Selenothrips rubrocinctus* е широко разпространен в държавите с тропичен и субтропичен климат от Африка, Азия, Северна и Южна Америка, Централна Америка, Карибите и Океания.

В региона на EPPO, *Selenothrips rubrocinctus* е докладван за първи път през 2015 г., в Италия.

¹ EPPO Alert List, сам по себе си не е списък на вредители, препоръчани за регулиране като карантинни вредители и не представлява препоръка за фитосанитарни разпоредби.

Глобално разпространение на *Selenothrips rubrocinctus* към 24 август 2022г.
(EPPO Global Database)

През юли 2015 г., в центъра на град Палацо Пиняно (провинция Кремона, регион Ломбардия) е наблюдавано нападение от трипс по дървесните видове - *Liquidambar styraciflua* (амброво дърво) и *Koelreuteria paniculata* (китайски мехурник). Идентичността на вредителя *Selenothrips rubrocinctus* е потвърдена чрез морфологични и молекулярни методи.

През 2016-2020 г., неофициални проучвания са потвърдили наличието на *Selenothrips rubrocinctus* в общините Баньоло Кремаско, Кремозано, Креспиатика, Пандино и Палацо Пиняно. Неприятелят е открит не само по *Liquidambar styraciflua* и *Koelreuteria paniculata*, но и по видовете: *Acer campestre* (полски клен), *Acer platanoides* (шестил), *Carpinus betulus* (обикновен габър), *Castanea sativa* (сладък кестен), *Parrotia persica* (желязно дърво), *Quercus robur* (обикновен дъб), *Sorbus aucuparia* (офика).

Selenothrips rubrocinctus е бил засичан няколко пъти в страни от ЕС, предимно при внос на растения за засаждане.

Растения гостоприемници

Първоначално видът е описан като неприятел по *Theobroma cacao* (какаово дърво). Впоследствие е установено, че *Selenothrips rubrocinctus* е полифаг и освен какаовото дърво напада редица овощни култури и лозя, декоративни дървета и храсти. Основни гостоприемници на *Selenothrips rubrocinctus* са: *Persea americana* (авокадо), *Anacardium occidentale* (кашу), *Theobroma cacao* (какао), *Vitis vinifera* (лоза), *Mangifera indica* (манго) и др.

Повреди

Вреда нанасят възрастните индивиди и ларвите на *Selenothrips rubrocinctus* при храненето си. Трипсовете смучат сок от листата и плодовете на нападнатите растения

Повреди от *Selenothrips rubrocinctus*

гостоприемници. В началото на нападението симптомите се проявяват като светли петна по листата и по повърхността на плодовете (хлоротични петна), които постепенно се увеличават. Листата придобиват сребрист вид. При силно нападение листата стават кафяви, като изгорели от слънцето и може преждевременно да окапят. По повърхността на плодовете се наблюдават сребристи или кафяви петна, които нарушават добрият им външен вид и ги правят негодни за предлагане на пазара.

Selenothrips rubrocinctus не е докладван като вектор, който пренася вируси.

Биология на неприятеля

Selenothrips rubrocinctus е поливолтинен вид (развива няколко поколения годишно). Във Флорида развива 3 поколения, а в Южен Китай - 8 поколения годишно.

Възрастните трипси са тъмнокафяви до черни на цвят. На дължина достигат до 1,2 мм. Ларвите са светложълти с две характерни яркочервени ивици около коремчето (от където произлиза и името на неприятеля „червенолентов трипс“).

Път на навлизане и разпространение

Вероятните пътища за навлизане на *Selenothrips rubrocinctus* на територията на Европейския съюз (ЕС) и региона на ЕРРО са посредством международния търговски обмен и движение на растения за засаждане, рязан цвят, отрязани клони и плодове от растенията гостоприемници, произхождащи от страни, с наличие на вредителя.

Локалното разпространение на неприятеля е възможно чрез летежа на възрастните индивиди на къси разстояния. Летежът на трипсовете се подпомага от вятъра и въздушните течения. На по-големи разстояния разпространението на *Selenothrips rubrocinctus* (всички стадии) може да се осъществи, чрез транспортирането на растителен материал с наличие на неприятеля.

Възможен риск

Selenothrips rubrocinctus е вредител, който нанася повреди по голям брой гостоприемници, в това число икономически важни овощни и декоративни видове, които са широко разпространени в региона на ЕРРО. Неприятелят може да окаже

негативно икономическо въздействие върху добива, качеството и производството на растенията, които са му гостоприемници.

Въпреки, че естественят ареал на разпространение на *Selenothrips rubrocinctus* е в райони с тропичен и субтропичен климат, той се е адаптирал към райони с умерен климат и вече се е установил в държава от района на ЕРРО (Италия). Следователно има вероятност неприятелят да се установи в държавите в южната част на района на ЕРРО и да представлява заплаха за растенията гостоприемници, отглеждани на открито и в оранжерии.

Тъй като *Selenothrips rubrocinctus* може да представлява заплаха за овощните и декоративните видове, препоръчително е той да бъде наблюдаван в целия район на ЕРРО.

Значение за България

Към настоящия момент *Selenothrips rubrocinctus* не присъства в Р България.

При неспазване на фитосанитарните мерки за контрол, неприятелят би могъл да навлезе в страната ни чрез внос на растения за засаждане, рязан цвят, отрязани клони и плодове от растенията гостоприемници, произхождащи от страни, където вредителят присъства.

При евентуално проникване в страната, видът би могъл да се установи, тъй като един от основните гостоприемници на *Selenothrips rubrocinctus* - *Vitis vinifera* (лоза) е широко застъпена икономически важна култура за страната ни, а еоклиматичните условия в Южна България и Черноморието са подходящи за установяването му. В тези райони преобладават климатични зони по класификацията на Köppen-Geiger² Cfa - влажен субтропичен климат и Cfb - умерен океански климат, които се среща и в Италия, където неприятелят вече се е установил на местно ниво.

При евентуално навлизане и установяване на *Selenothrips rubrocinctus* в България, неприятелят би могъл да окаже отрицателно икономическо въздействие и да представлява заплаха за лозарството в Южна България и Черноморието.

При обследване и съмнение за наличие на неприятеля и/или предполагаеми повреди от него, е необходимо незабавно да се уведомят официалните власти. Ранното откриване би могло да помогне за управлението на този вредител в България.

² WORLD MAPS OF KÖPPEN-GEIGER CLIMATE CLASSIFICATION, <https://www.mindat.org/climate.php>

Източници:

EPPO Alert List – last updated in 2022-08,

https://www.eppo.int/ACTIVITIES/plant_quarantine/alert_list

EPPO Global Database, <https://gd.eppo.int/taxon/SLENRU>

EPPO Reporting Service no. 05 - 2022 Num. article: 2022/106, First report of establishment of *Selenothrips rubrocinctus* in Italy and in Europe

<https://gd.eppo.int/reporting/article-7337>

Снимков материал:

Plantwise Knowledge Bank, PEST MANAGEMENT DECISION GUIDE: GREEN LIST, Red-banded thrips on cashew *Selenothrips rubrocinctus*,

<https://www.plantwise.org/KnowledgeBank/pmdg/20187800833>

Други научни становища и актуална информация в областта на здравето на растенията, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига:
<http://corhv.government.bg/>

Изготвил: Татяна Величкова, главен експерт

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ

14.09.2022 г.